

Pozdravljeni učenci!

Učenje vsekakor precej lažje poteka v šoli. Lažje je, ker se v razredu lahko pogovorimo, učitelji pa učno snov lažje razložimo. Predvsem pa nerazumevanje učne snovi oziroma težavo tako hitreje odpravimo.

Prosim vas, da si vse res dobro preberete in ogledate ter naloge natančno rešite.

Tokrat pošiljam podrobnejšo dodatno razlago, je pa tudi nekaj novega.

Kar še nimate zapisano v zvezku, si prosim zapišite.

Na koncu te čaka nekaj nalog.

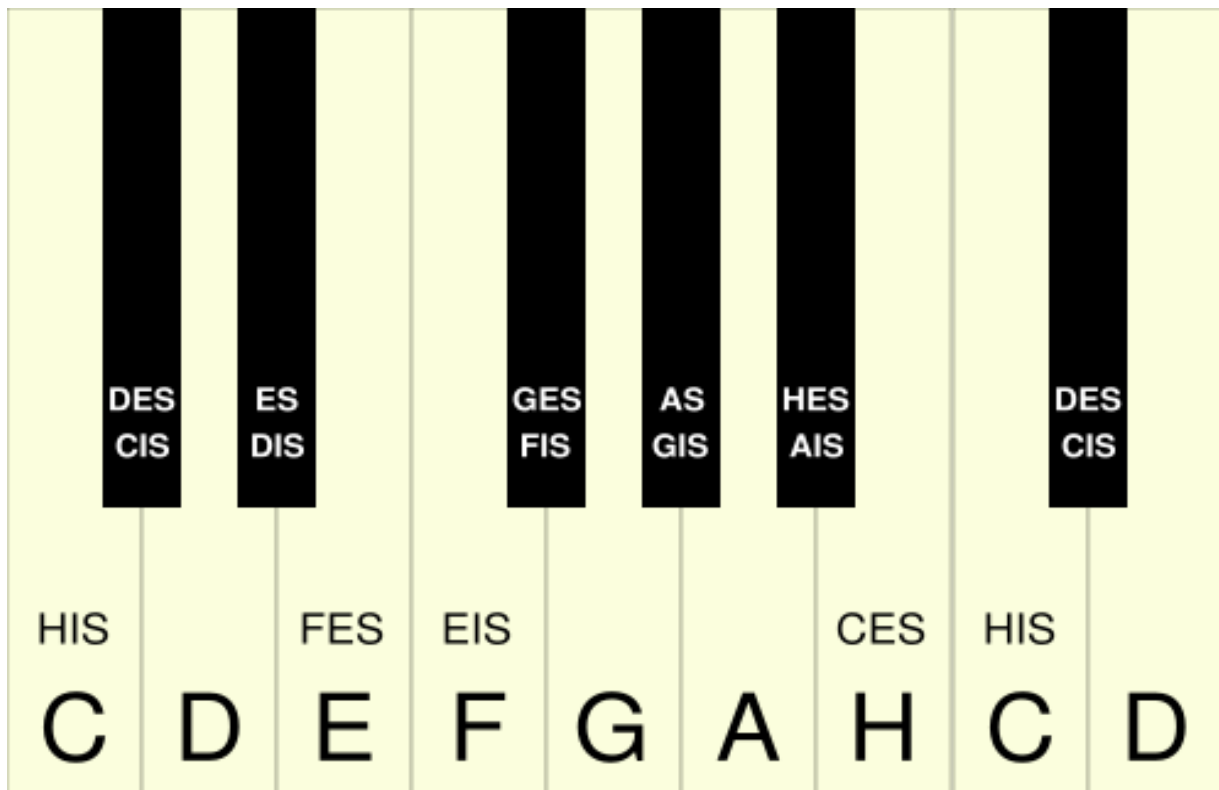
Prosim, če mi lahko tudi v tem tednu rešene naloge pošljete v pregled.

Lepo se imejte in pazite nase. ☺

Učiteljica Špela

POIMENOVANJE TONOV

Za ponovitev prilagam spodnjo sliko.

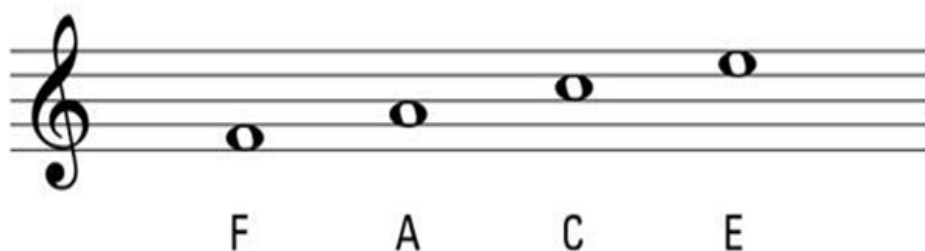
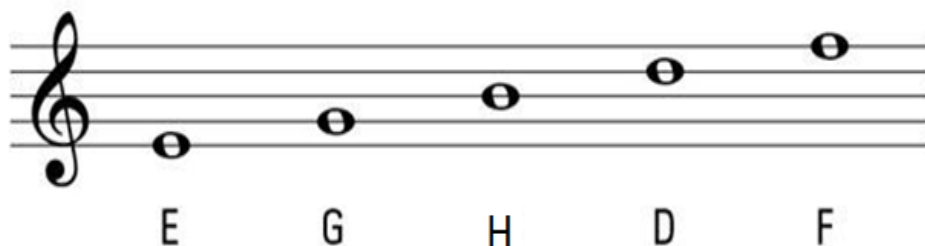
Če ton **h** znižamo, dobimo **hes** ali **b** (*be*).

Najpogosteje ga poimenujemo kar **b**.

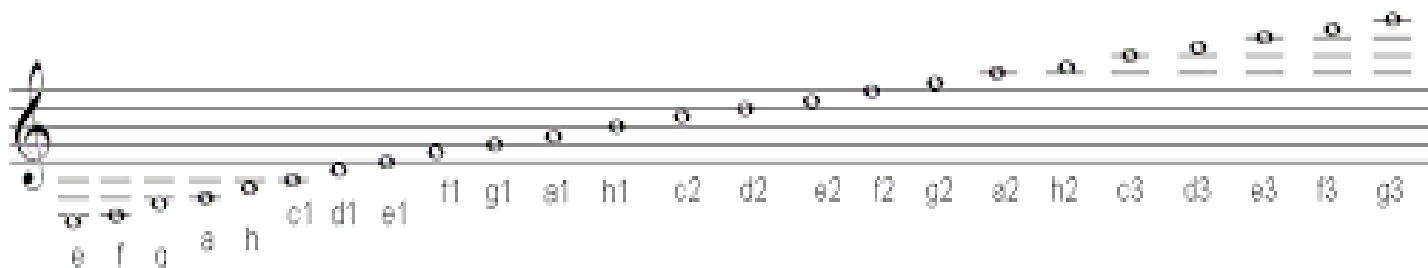
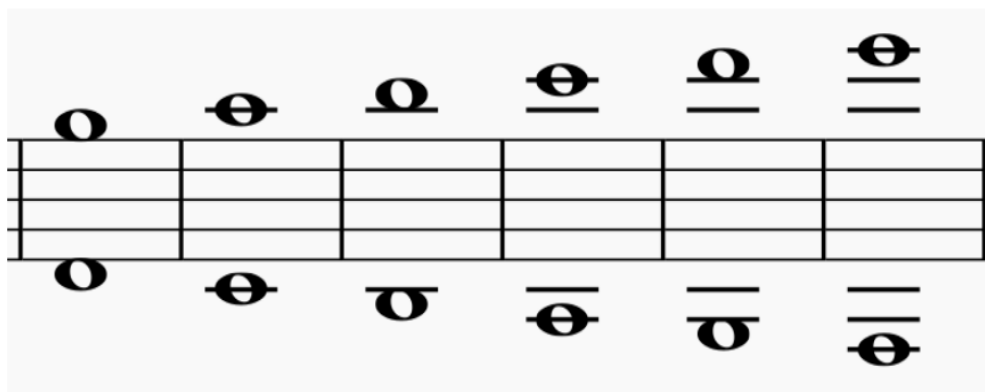
ZAPISOVANJE NOT

Bodi pozoren na zapisovanje not.

Na spodnji sliki si oglej zapisovanje not na črte in v praznine.

Na spodnji sliki si lahko pogledaš kako note zapisujemo na pomožne črte nad in pod notnim črtovjem. Tudi če je nota zapisana na 3. pomožni črti, moramo narisati **vse pomožne črte**, ki sledijo do notnega črtovja.

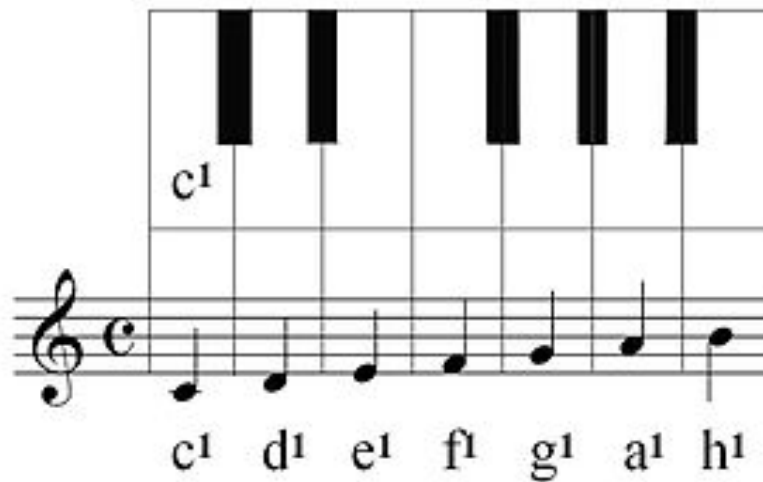

ZAKAJ TONE OZNAČUJEMO S ŠTEVILKAMI (C¹, C², C³, G², H³, ...) ?

Zaporedje tonov se ponavlja. Torej ponavlja se notna abeceda.

c, d, e, f, g, a, h, c, d, e, f, g, a, h, c, d, e, f, g, ...

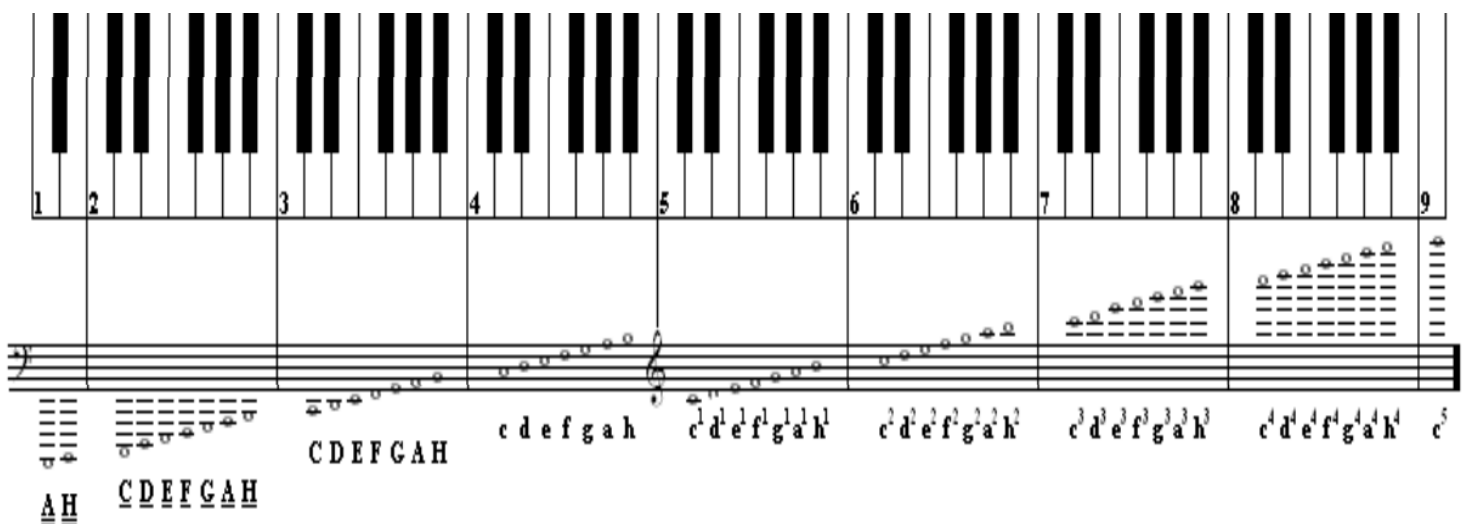
Zato poznamo več oktav. S pomočjo oktav tonom določamo višino. Ton c¹ in ton c² se sicer enako imenujeta, vendar imata drugačno višino in se nahajata vsak v svoji oktavi. Na spodnji sliki je prikazana 1 oktava (enočrtana oktava).

VIR: https://sh.wikipedia.org/wiki/Datoteka:C-Dur_skala_i_klavijatura.jpg

Na spodnji sliki si lahko ogledate vse oktave. Pri vsaki oktavi je prikazano označevanje tonov.

1. Subkontra oktava
2. Kontra oktava
3. Velika oktava (C, D, E, ...)
4. Mala oktava (c, d, e, ...)
5. Enočrtana oktava (c¹, d¹, e¹, ...)
6. Dvočrtana oktava (c², d², e², ...)
7. Tročrtana oktava (c³, d³, e³, ...)

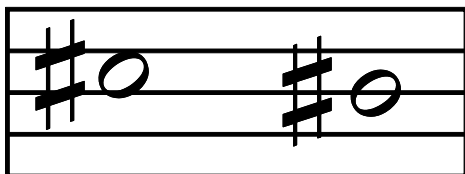

ZVIŠEVANJE IN ZNIŽEVANJE TONOV

VIŠAJ

Vsak ton lahko zvišamo, ne glede na to, kje se ton nahaja. Višaj vedno pišemo pred noto, kjer se nota nahaja, v prostoru ali na črti.

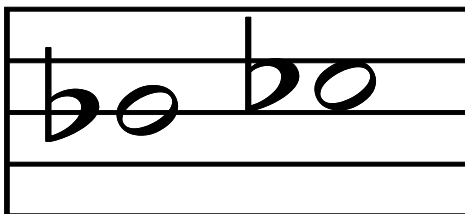
Vsako noto, ki jo zvišamo, višamo za polovico tona in ji dodamo končnico IS. Zvišani toni: *fis*, *cis*, *gis*, *dis*, *ais*, *eis*, *his*.

NIŽAJ

Vsak ton lahko tudi znižamo, ne glede na to, kje se ton nahaja. Tudi nižaj pišemo pred noto v prostoru ali na črti. Vsako noto, ki jo znižamo, nižamo za polovico tona in ji dodamo končnico ES.

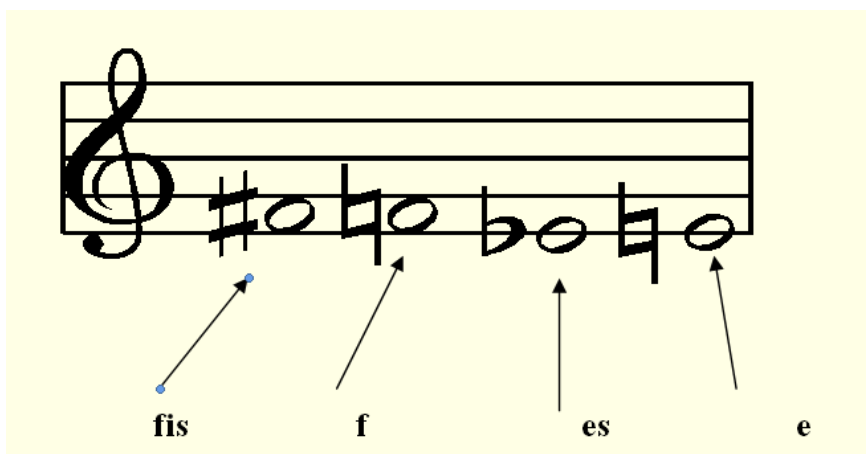
Znižani toni: *b*, *es*, *as*, *des*, *ges*, *ces*, *fes*.

RAZVEZAJ

Razvezaj višano ali nižano noto »razveže« in jo vrne v osnovno obliko. Torej, če je bila nota zvišana – *fis*, postane ta nota z uporabo razvezaja nota – *f*. Če je bila nota znižana – *es*, postane ta nota z uporabo razvezaja nota – *f*. Dobro si poglej spodnjo sliko.

KAKO PA JE Z ZAPISOVANJEM NOT V LESTVICAH?

Kot že vemo, je lestvica zaporedje osmih tonov, od katerega se osmi ton ponavlja. Če lestvico začnemo na tonu G, se bo ta lestvica končala na tonu G, vendar za osem tonov višje. Bolj natančno, če lestvico začnemo na G¹, se bo ta lestvica končala na tonu G², kar je osem tonov višje. Note zapisujemo **po vrsti od prvega do zadnjega tona**.

C – dur

Bodi previden. → Višaji so lahko napisani pred noto ali že takoj za violinskim ključem. Oglej si primera.

VIR: <http://babtuband.weebly.com/cis-dur-gama-trimitui.html>

VIR: <https://www.akkorde.info/dur/cis-dur.html>

LESTVICE Z VIŠAJI

G – dur (1 višaj)

D – dur (2 višaja)

A – dur (3 višaji)

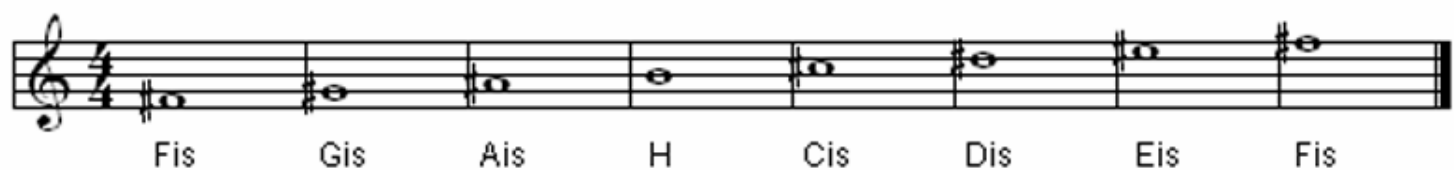
E – dur (4 višaji)

H – dur (5 višajev)

Fis – dur (6 višajev)

Cis – dur (7 višajev – zvišani so vsi toni)

LESTVICE Z VIŠAJI:

- **G – fis**
- **D – fis, cis**
- **A – fis, cis, gis**
- **E – fis, cis, gis, dis**
- **H – fis, cis, gis, dis, ais**
- **Fis – fis, cis, gis, dis, ais, eis**
- **Cis – fis, cis, gis, dis, ais, eis, his**

LESTVICE Z NIŽAJI

F – dur (1 nižaj)

Musical staff showing the F major scale (1 lower octave) in 4/4 time. The notes are: B, C, D, Es, F, G, A, B.

B C D Es F G A B

B – dur (2 nižaja)

Musical staff showing the B major scale (2 lower octaves) in 4/4 time. The notes are: B, C, D, Es, F, G, A, B.

B C D Es F G A B

Es – dur (3 nižaji)

Musical staff showing the E major scale (3 lower octaves) in 4/4 time. The notes are: Es, F, G, As, B, C, D, Es.

Es F G As B C D Es

As – dur (4 nižaji)

Musical staff showing the A major scale (4 lower octaves) in 4/4 time. The notes are: As, B, C, Des, Es, F, G, As.

As B C Des Es F G As

Des – dur (5 nižajev)

Musical staff showing the D major scale (5 lower octaves) in 4/4 time. The notes are: Des, Es, F, Ges, As, B, C, Des.

Des Es F Ges As B C Des

Ges – dur (6 nižajev)

Musical staff showing the G major scale (6 lower octaves) in 4/4 time. The notes are: Ges, As, B, Ces, Des, Es, F, Ges.

Ges As B Ces Des Es F Ges

Ces – dur (7 nižajev – **znižani so vsi toni**)

LESTVICE Z NIŽAJI:

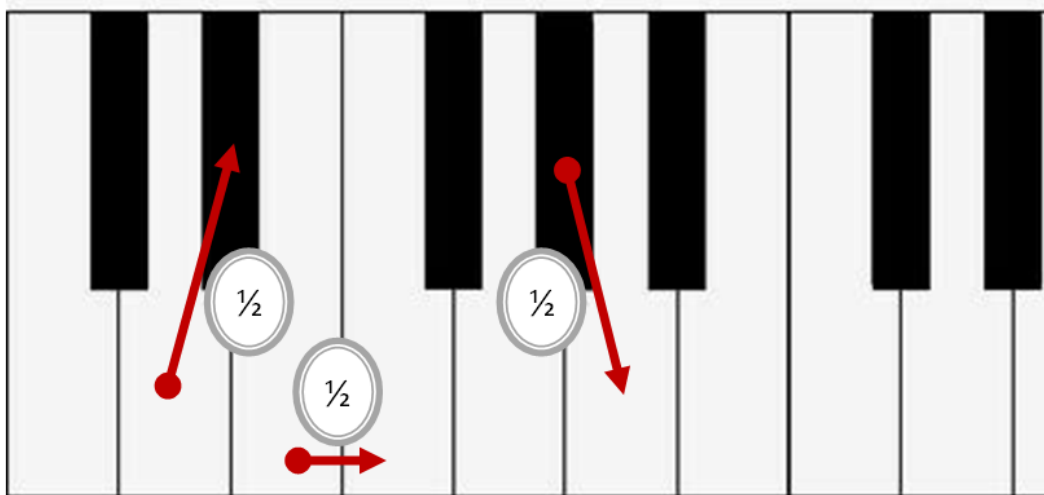
- **F – b(hes)**
- **B – b, es**
- **Es – b, es, as**
- **As – b, es, as, des**
- **Des – b, es, as, des, ges**
- **Ges – b, es, as, des, ges, ces**
- **Ces – b, es, as, des, ges, ces, fes**

PONOVI

Vsaka lestvica ima razdalje med toni. Te razdalje najlažje vidimo in ugotovimo s pomočjo klaviature.

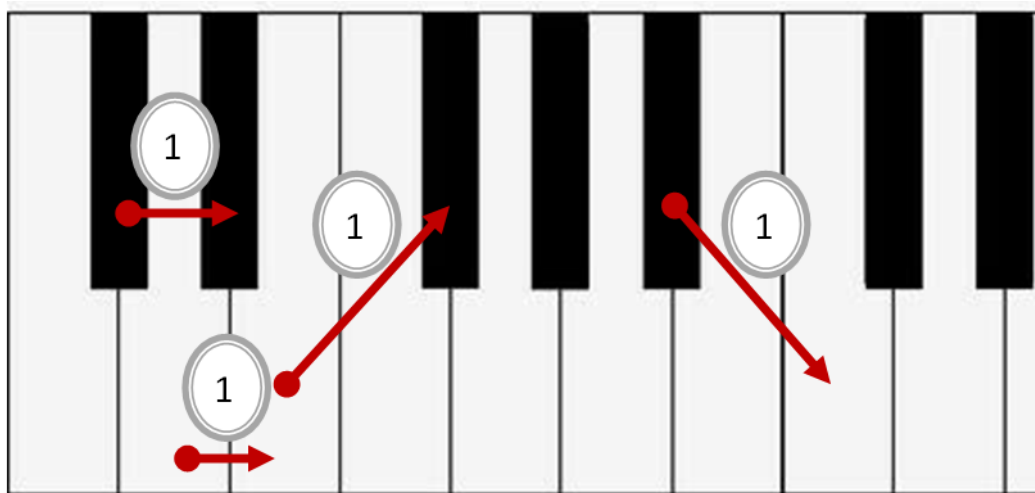
POLTON (polovica tona - $\frac{1}{2}$)

- Razdalja med belo in črno tipko.
- Razdalja med dvema belima tipkama, med njima ni črne tipke.

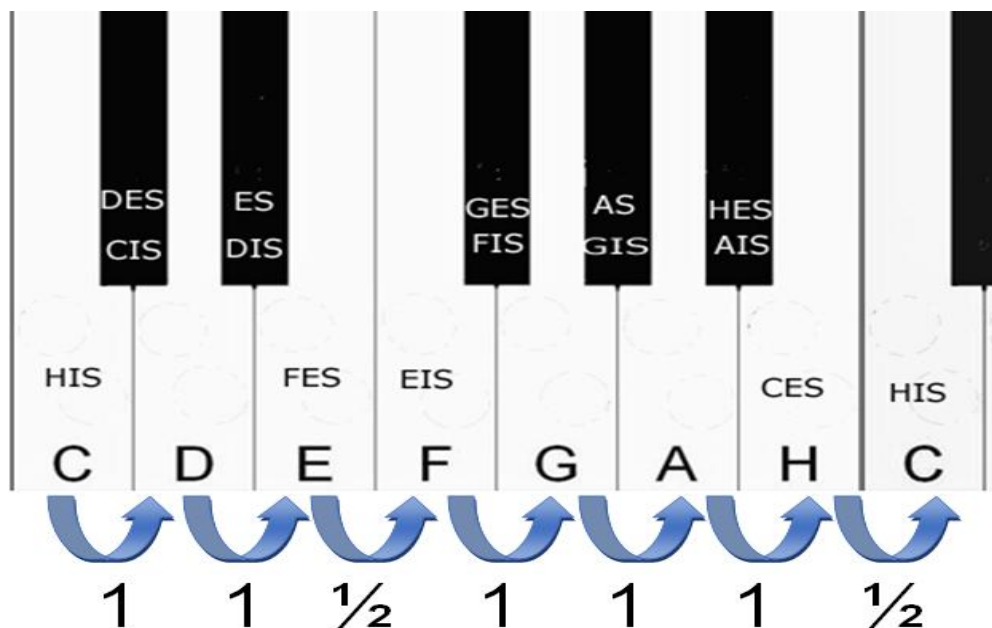
CEL TON (1)

- Razdalja med dvema črnima tipkama, med njima je bela tipka.
- Razdalja med dvema belima tipkama, med njima je črna tipka.
- Razdalja med belo in črno tipko, med njima je bela tipka.

C- DUR

Lestvici, kjer so celi toni in poltoni razvrščeni po zaporedju 1 1 1/2 1 1 1 1/2, rečemo DUROVA LESTVICA. Če se začne na tonu C¹ in konča na tonu C², je to C - dur lestvica. Ime durove lestvice pišemo z veliko začetnico (C – dur, D – dur, G - dur ...).

Med c in d je CEL TON (1).

Med d in e je CEL TON (1).

Med e in f je POLTON (1/2).

Med f in g je CEL TON (1).

Med g in a je CEL TON (1).

Med a in h je CEL TON (1).

Med h in c je POLTON (1/2).

Ugotovili smo, da C – dur lestvica nima zvišanih ali znižanih tonov. Nima predznakov.

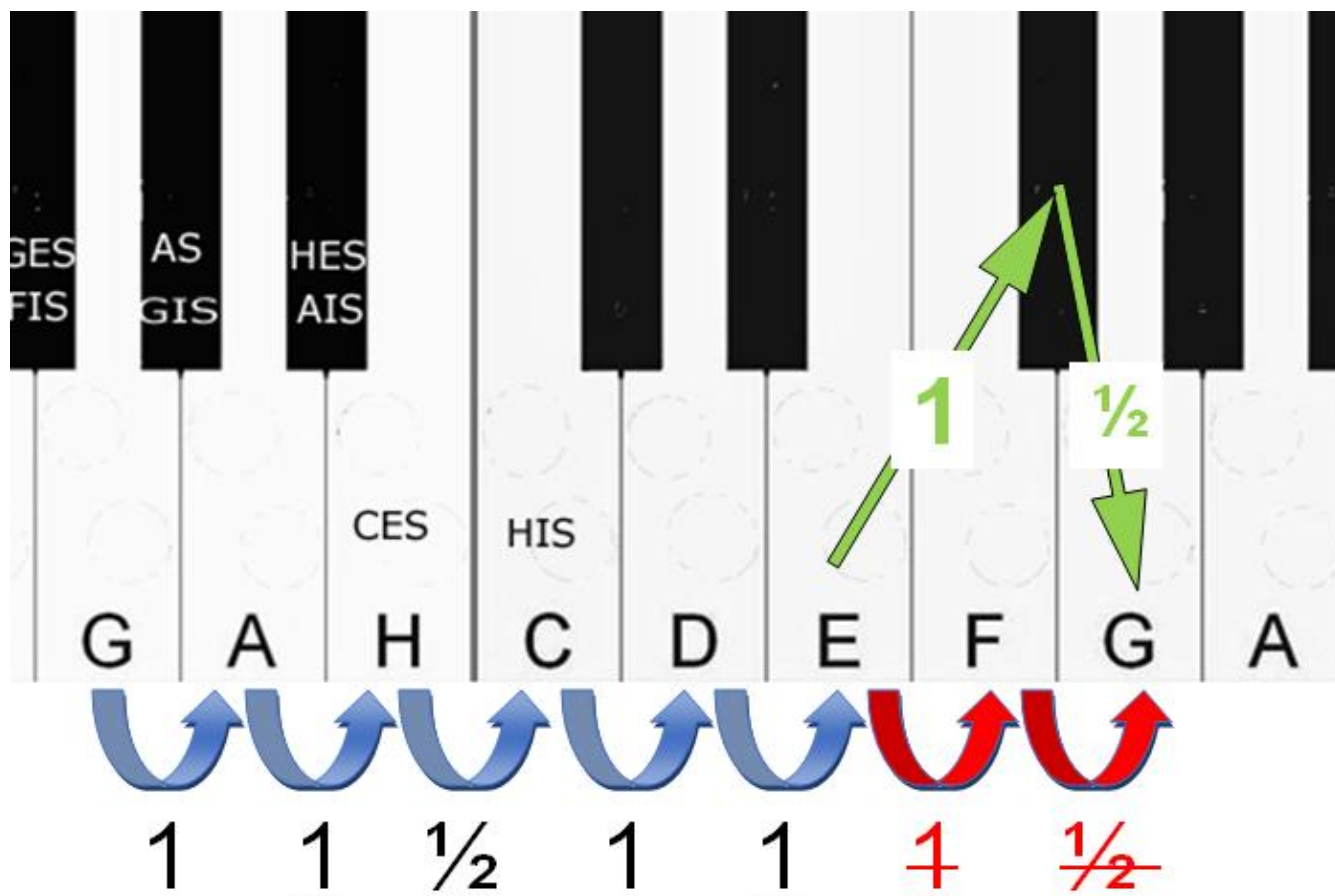

SPODNJI PRIMER SI DOBRO OGLEJ.

G – DUR

C – dur lestvici sledi G – dur lestvica, saj ima že 1 višaj.

To ugotovimo s pomočjo klaviature in s pomočjo zaporedja tonov durove lestvice. Pa si pogledjmo.

Med g in a je CEL TON (1).

Med a in h je CEL TON (1).

Med h in c je POLTON ($\frac{1}{2}$).

Med c in d je CEL TON (1).

Med d in e je CEL TON (1).

Med e in f **NI** CEL TON (1). Ker med e in f ni CELTON, moramo ton f zvišati.

Med e in fis **JE** CEL TON (1). Nadaljujemo od tona fis.

Med fis in g je POLTON ($\frac{1}{2}$).

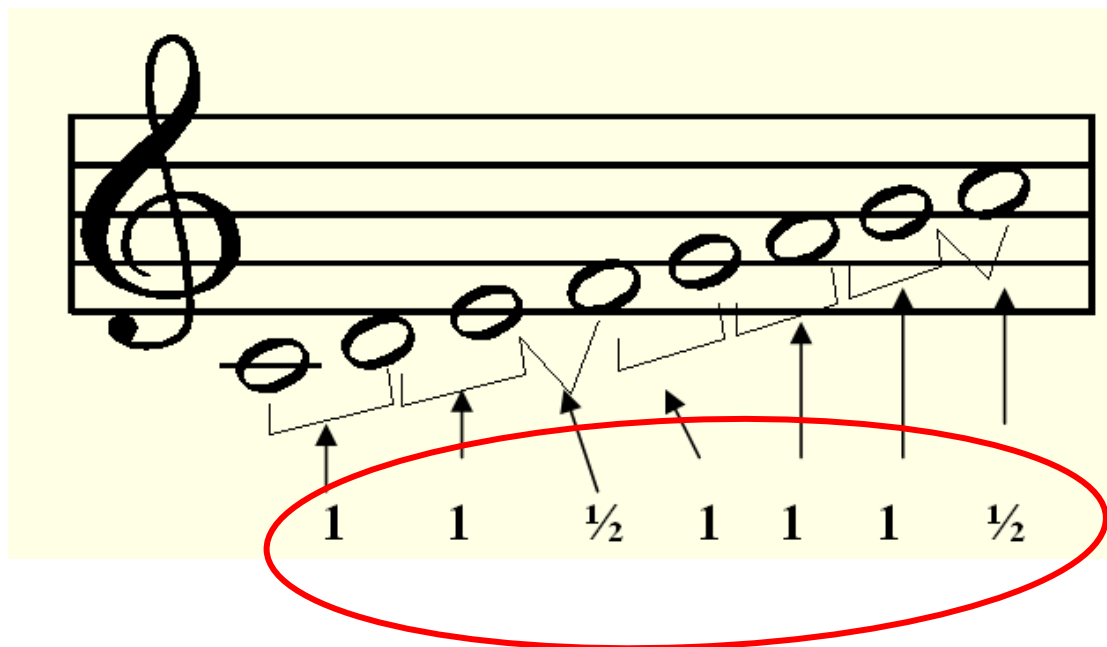
Ugotovili smo, da ima G – dur lestvica 1 zvišan ton. To je fis in tako dobi lestvica tudi predznak - višaj.

Kadar boste zapisovali lestvico, si morate pomagati s klaviaturo in poznavanjem celih tonov in poltonov. Lahko si pomagata tako kot prikazuje spodnja slika.

Cele tone in poltone si lahko sproti zapisujete.

DUROVA LESTVICA:

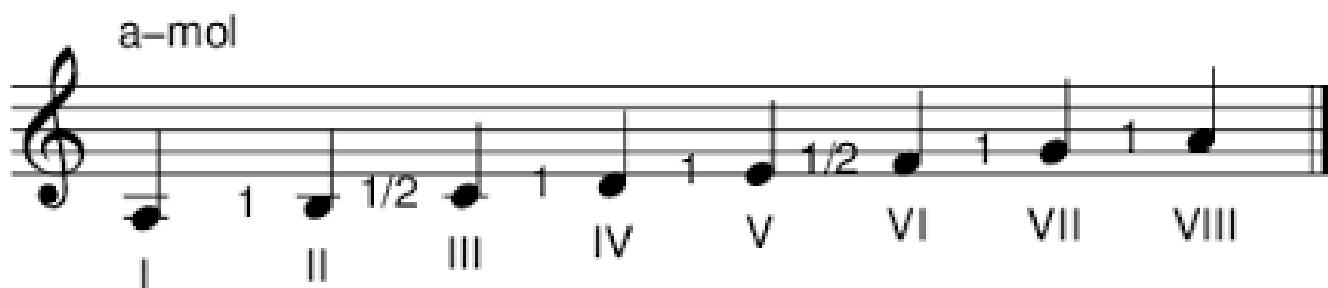

MOLOVA LESTVICA IMA POLTONE IN CELE TONE RAZPOREJENE MALCE DRUGAČE.

Cele tone in poltone ima razporejene po zaporedju 1 1/2 1 1 1/2 1 1.

Ime molove lestvice vedno pišemo z malo tiskano črko.

Tudi molove lestvice imajo zvišane ali znižane tone.

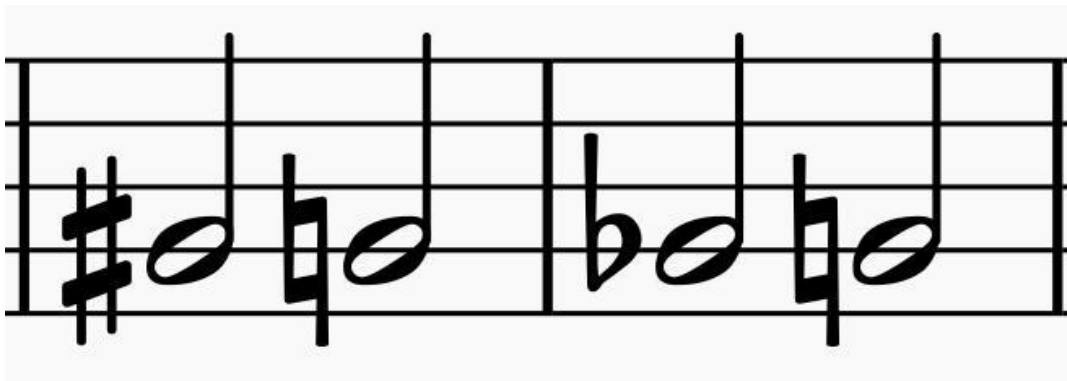
VIR: http://uc.fmf.uni-lj.si/mi/arhivpoletih/gradiva/1819/predstavitev_fmf.pdf

OD TU NAPREJ TE ČAKA NEKAJ NALOG.

**ČE SI VSE NATANČNO PREBRAL IN SI PRIMERE DOBRO OGLEDAL,
POTEM NE BOŠ IMEL TEŽAV.**

1. POD VSAKO NOTO NA ČRTE ZAPIŠI IMENA TONOV.

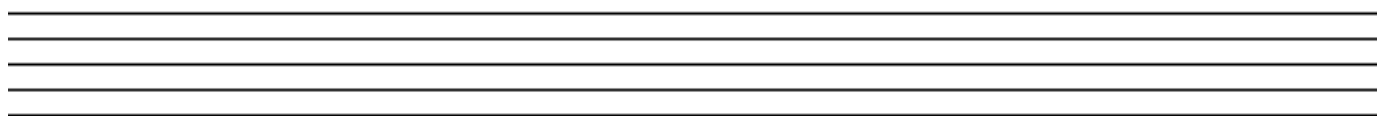

2. Z NOTNO ABECEDO ZAPIŠI IMENA TONOV (pod vsako noto).

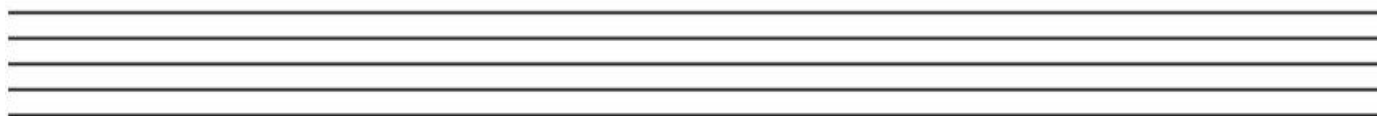

3. PRAVILNO VSTAVI NOTE, KATERIH IMENA SO ZAPISANA POD NOTNIM ČRTOVJEM.

ČE NIMAŠ MOŽNOSTI TISKANJA, POTEM LAHKO NOTNO ČRTOVJE NARIŠEŠ KAR Z RAVNILOM.

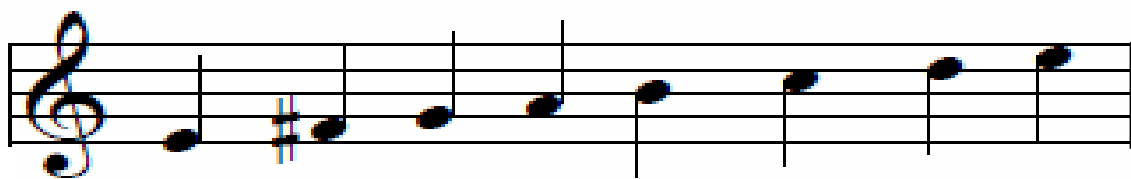

cis¹ d² gis¹ eis² f¹ his¹ g¹

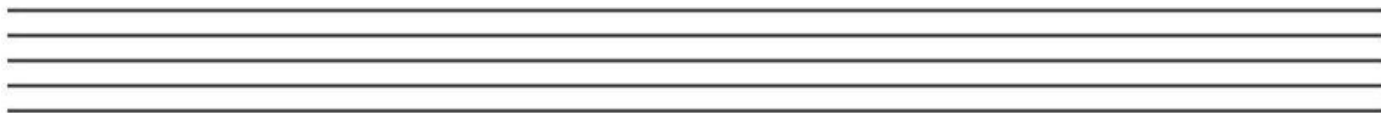

des² as¹ b¹ a¹ fes¹ es² c³

4. UGOTOVI ZA KATERO LESTVICO GRE; MOLOVO ALI DUROVO.
ODGOVOR ZAPIŠI NA ČRTO POD LESTVICO.

5. ZAPIŠI E – DUR LESTVICO.
NE POZABI NA VIOLINSKI KLJUČ, OZNAČI POLTONE IN CELE TONE.

VIRI:

- Prašnikar, E. Teoretični del. Pridobljeno 12. 4. 2020, <http://eva-prasnikar.splet.arnes.si/glasba/>
- Mihelač, L. (2009). Uvod v glasbeno teorijo 1. Pridobljeno 12. 4. 2020, <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-476KFZN7>
- Varl, M. (2018/2019). Vokalno instrumentalni praktikum 1. Zapiski predavanj. Pridobljeno 12. 4. 2020, <https://docplayer.si/141996901-Univerza-v-mariboru-pedago%CA1ka-fakulteta-pred%CA1olska-vzgoja-vokalno-instrumentalni-praktikum-1-zapiski-predavanj-pred-mag-matija-varl-maribor-%CA1tudijs.html>